

Jan Mukařovský
(a dále **Karel Brušák** a
později
Petr Bogatyrev)

Pohled z divadelní strany

1915 – absolvoval lingvistiku na Karlově univerzitě (1922 získal PhDr.)

1916-1925 – učitelem na gymnázium (nejprve v Plzni, po té v Praze)

1926 – spoluzakládal PLK

1929 – habilitován jako mimořádný (!) docent estetiky na Karlově univerzitě, začíná přednášet v rámci Estetického semináře.

1931–1937 zároveň učí na Komenského univerzitě v Bratislavě (zde 1934 jmenován profesorem)

1933 – umírá Otakar Zich, vedoucí Semináře estetiky... vedený je dočasně svěřeno Zdeňkovi Nejedlého, Mukařovský vede seminář teprve od roku 1936...

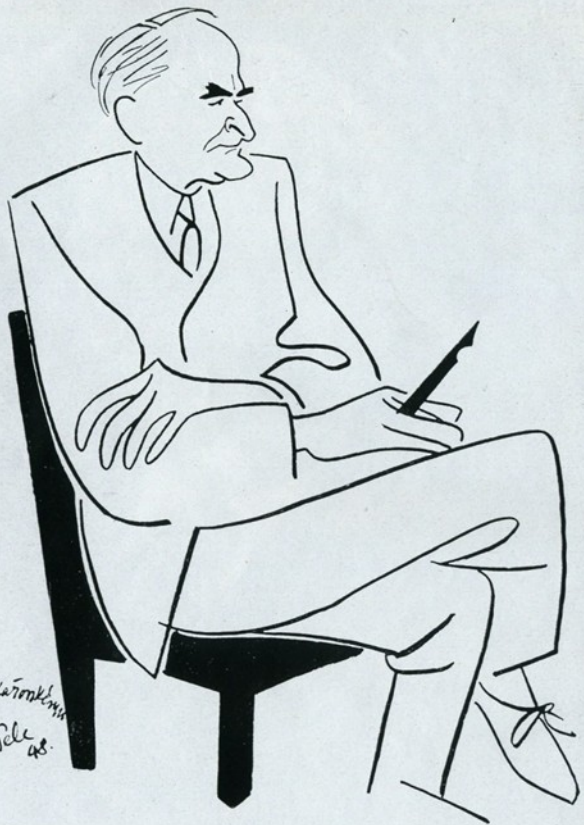
1937 – jmenován mimořádným profesorem Karlovy univerzity (řádným profesorem Karlovy univerzity až 1945..., ovšem se zpětnou účinností od 28.10.1938!)

(listopad 1939- květen 1945 uzavření českých vysokých škol).

1945 – obnovuje Seminář estetiky (asistent Jiří Veltruský)

1948 – stává se rektorem Karlovy univerzity (až do 1954)

1951-1962 ředitelem Ústavu pro českou literaturu ČSAV

ANTONÍN PELC: JAN MUKAŘOVSKÝ (1948)

Dílo-věc / dílo-znak

Styl – sloh – básnický jazyk ...

Estetická funkce, norma a hodnota...

Sémantické gesto

Záměrnost a nezáměrnost

Příležitostná divadelní kritika ve 20. letech

1931 – rozsáhlá recenze na Zichovu Estetiku

Dopis Janu Mukařovskému

Příteli přijď dnes po práci
A vylož básníkům a včelám
Co je to med a jak ho dělám
(Vítězslav Nezval)

1933 - první studie o herectví – ovšem filmovém (Pokus o rozbor hereckého zjevu – Chaplin ve světlech velkoměsta)

Zájem o slovo a recitaci přerůstá v zájem o deklamaci a jevištní řeč, dialog a monolog...

Mukařovský není v myšlení o divadle nijak převratný, ale je významný jako systematik.

K jevištnímu dialogu
Jevištní řeč v avantgardním divadle

Próza Karla Čapka jako lyrická melodie a dialog

Dialog a monolog

K dnešnímu stavu teorie divadla

K umělecké situaci dnešního českého divadla

D 34-48 ve vývoji českého divadla

Jindřich Honzl jako teoretik divadla

1932 – 1933 – 1934 — 1937 – 1938 – 1939 – 1940 – 1941 — 1945 – 1946 – 1947 – 1948 — 1957

Seminář o estetice dramatu a filmu I.+II. (Bratislava)

Vybrané kapitoly z estetiky dramatu (Bratislava)

Estetika dramatu a filmu I. + II.

Teorie jevištního přednesu

Zvuková a významová výstavba dramatického dialogu

Karel Brušák (1913 Praha – 2004 Londýn)

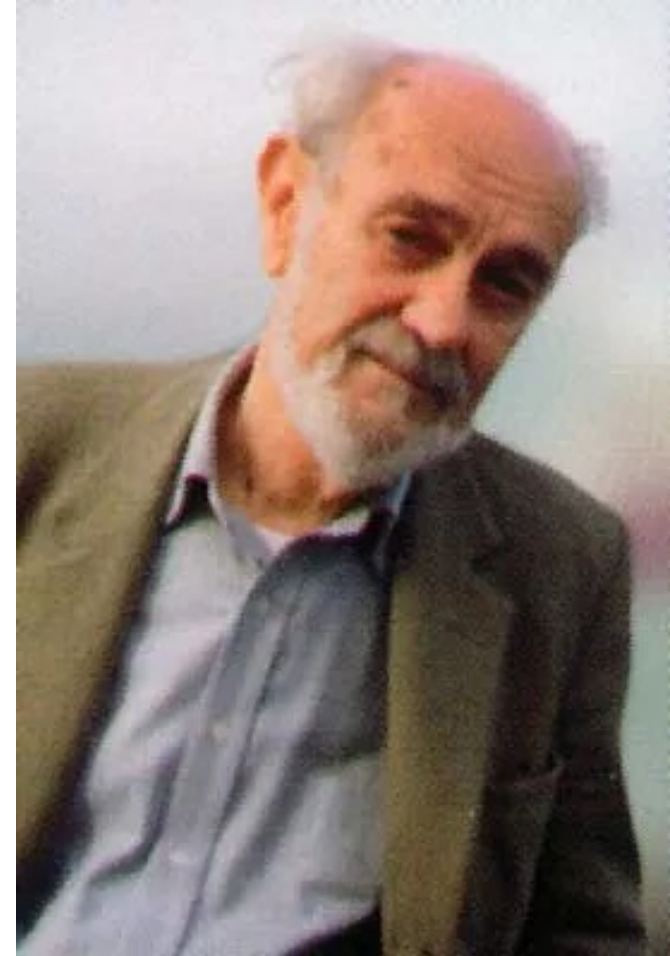
český spisovatel, novinář, překladatel a literární vědec (bohemista působící v Británii)
Propagátor české kultury a literatury v anglofonním okruhu

- na gymnázium dělá avantgardní divadlo (mj. se Zdeňkem Urbánkem nebo Jiřím Veltruským)
- Studuje u Mukařovského těsně před válkou, 1939 na stáží ve Francii, odkud prchne před německou okupací do Británie
- za války v československém vysílání BBC
- pak dále jako rozhlasový redaktor, profesor v Cambridgi a Londýně.

Z hlediska divadla jsou důležité jen dvě studie

Znaky na čínském divadle (1939) <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=291>

Imaginary Action Space in Drama (započato snad před válkou – publikováno 1991)

Brušák jako „klasik“, mladistvou fotkou nedisponuji.

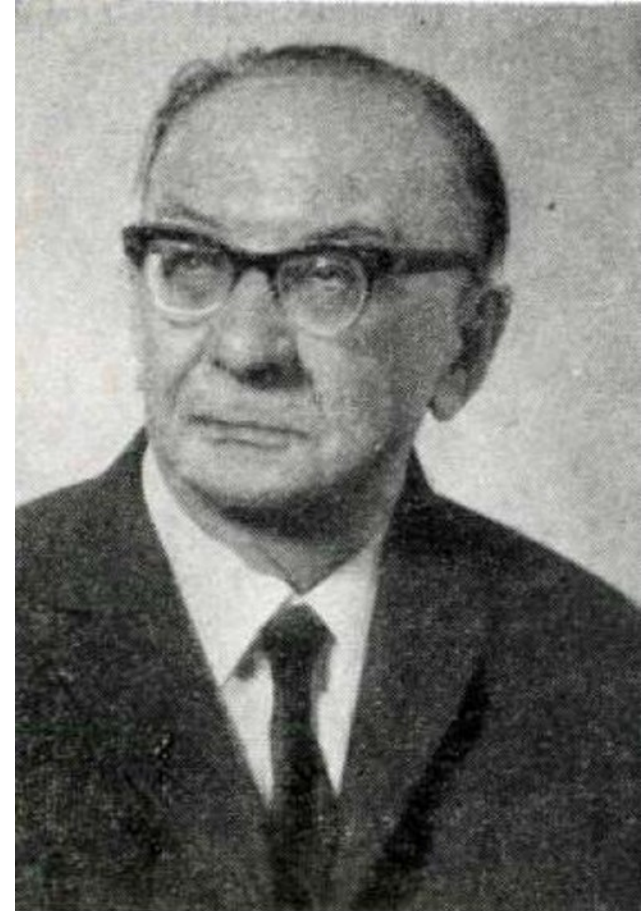
„Když Roman [Jakobson] odjel do Prahy, pozval Bogatyrjova k sobě. Ten přijel v krátkých kalhotách a nezašněrovaných botách, s kufrem rukopisů a potrhaných papírů, všechno dohromady, že se nedalo poznat, kde je věda a kde kalhoty.“

Viktor Šklovskij

Petr Bogatyrev (1893 Saratov – 1971 Moskva)

Etnograf, teatrolog, překladatel....

- jeden ze zakladatelů moskevského lingvistického kroužku a avantgardního uměleckého sdružení Opojaz (Obščestvo poetičeskogo jazyka),
- do Prahy přišel na pozvání Jakobsonovo jako osmadvacetiletý absolvent moskevské univerzity r. 1921.
- většinu času je v ČSSR jako sovětský kulturní atašé (a podniká výzkumné cesty na Zakarpatskou Ukrajinu a jinam).
- přednášel etnografii na bratislavské univerzitě (1929 tam obhájí disertační práci, 1934 tamtéž jmenován docentem etnografie)
- 1939 se musí vrátit do Moskvy
- za stalinismu byl ostře kritizován, teprve počátkem 60. let rehabilitován, 1964 jmenován profesorem Moskevské státní univerzity

1923 studie o Chaplinovi v „berlínském“ sborníku

Následuje množství menších studií ve verzích a obměnách...

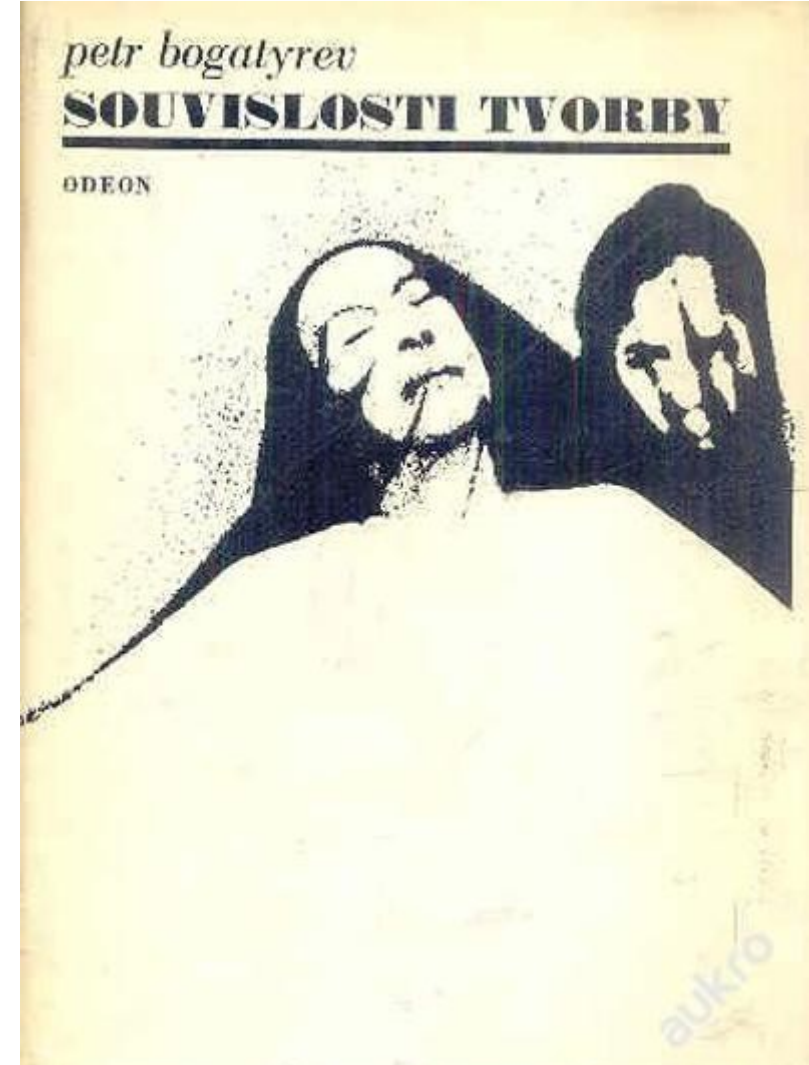
1940 Lidové divadlo české a slovenské (kniha má poměrně velký ohlas Honzlova recenze vyjde ve Slovu a slovesnosti, Veltruského text je přednesen na domácím semináři, publikován až po letech....)

Základní etnografické teze:

- odmítnutí idealizace „folklóru“ – pro B. je folklor specifické (většinou anonymní) kreativity), nikoliv fetiš, který je nutno konzervovat
- Přesuny mezi folklórem a tzv. vysokou kulturou probíhají oběma směry
- B. je zřejmě první, kdo doceňuje městský folklór

Pojmy /koncepty, které nám dal pro myšlení o divadle

- Všimá si divadelnosti všednodenní kultury
- Chápe divadlo jako kolektivní hru (obmýšlí pojemn „hra“)
- Znak znaku...!
- Odmítnutí Zichových názorů na loutkové divadlo / odmítnutí Zichových tezí o stejnoměrné stylizaci
- Na zkoumání lidového divadla demonstruje zejm.: mísení stylů / různorodost stylizačních postupů; znakovou práci s rekvizitou a prostorem; složitý vztah mezi postavou a hercem

Děkuji za pozornost....

Nashledanou příště s „trojicí nejodvážnějších“!